

ΘΕΑΤΡΟ

ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΥΒΕΛΗΣ: *Ελληνική Σκηνή:*
Γκαίτε: *Εγκμοντ*

Ἡ ἴδρουση τῆς *Ελληνικῆς Σκηνῆς*, γιά ὅσους ἀγαποῦν τὸ θέατρο, σημαίνει τὴν ἀπόδοση ἐνὸς ἀξίου σκηνοθέτη στὸν ἐλεύθερο στίβο καὶ τὸ κέντρισμα τῆς ἀμιλλας ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους σκηνοθέτες, ἀπ' ὅπου πολλὰ καλὰ θὰ βγοῦν γιὰ τὸ θέατρό μας γενικά.

Κι' ὁ κ. Ροντήρης, θέλησε, μὲ τὴν πρώτη του κι' ὅλας ἐμφάνιση νὰ δώσει τὸ μέτρο τῆς σκηνοθετικῆς του ἱκανότητος καὶ νὰ ἐπιτύχει μιὰν ἐπίδοση, πὺ οἱ ἄλλοι νὰ δυσκολευτοῦν νὰ ξεπεράσουν.

Γι' αὐτό, νομίζω, πὺς διάλεξε τὸν *Εγκμοντ*, τὸ λιγώτερο δηλαδὴ θεατρικὸ ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Γκαίτε, πὺ μὲ τίς ἀδυναμίες καὶ τίς τεχνικές του ἑλλείψεις—οἱ χαρακτηρισμοὶ αὐτοὶ δὲ μποροῦν νὰ θίξουν τὸ μεγαλεῖο τοῦ

Γκαίτε, ὅπως δὲν μπορεῖ ν' ἀποτελέσει βλασφημία, γιὰ τὸ ἔργο τοῦ δημιουργοῦ, ἢ διαπίστωση ὅτι ἓνα πλᾶσμα τοῦ ὑπολείπεται σὲ χάρη, σὲ θῆλγητρα καὶ σὲ πνεῦμα ἀπὸ ἓνα τελειότερο—ξεχωρίζει ἀνάμεσα αὐτὴν κλασσικὴ δραματικὴ παραγωγὴ σὰν πρόκληση γιὰ ἓνα σκηνοθέτη.

Κι' ἀκόμη, νομίζω, πὺς ἢ χρησιμοποίηση τῆς *Κας Ἀρώνη* καὶ τοῦ κ. Χατζίσκου δὲν ἔγινε ἀπὸ ἀνάγκη—ἀπλούστατα ὁ κ. Ροντήρης μποροῦσε νὰ διαλέξει ἓνα ἄλλο ἔργο, ὅπου τὰ προσόντα τῶν δύο πρωταγωνιστῶν του νὰ ἀρκοῦσαν γιὰ τὴν ἐπιτυχία—ἀλλὰ ἀπὸ τὸν πειρασμό, πὺ κανένας πραγματικὰ ἐμπνευσμένος σκηνοθέτης δὲν μπορεῖ ν' ἀποφύγει, τὸν πειρασμό τῆς δημιουργίας, δηλαδὴ τὴν πίστη στὸν ἑαυτὸ του, σὲ τέτοιο σημεῖο, πὺ νὰ νομίζει πὺς ἀρκεῖ ἢ πνοή του γιὰ νὰ μεταβάλει τὰ πάντα.

Καὶ ὁ κ. Ροντήρης πέτυχε μιὰ παράσταση μὲ ρυθμὸ καὶ ἐνότητα, μιὰ παράσταση τόσο φροντισμένη καὶ μελετημένη, πὺ ὁμοιά της σπάνια μᾶς δίνεται ἢ εὐκαιρία νὰ δοῦμε.

Πραγματικὰ καὶ στὴν ἐλάχιστη κίνηση, ὅποιοιδήποτε ἀπὸ τὰ ἐπὶ σκηνῆς πρόσωπα καὶ στὴν πιὸ μικρὴ σκηνοθετικὴ λεπτομέρεια, ἦταν φανερὴ ἢ παρουσία τοῦ σκηνοθέτη.

Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ θᾶθελα νὰ τονίσω τὴν συμβολὴ τοῦ κ. Ἀνεμογιάννη, πὺ ὠρισμένα ἀπὸ τὰ κοστουμια του ἦταν σωστὲς συμφωνίες.

Τὸν *Εγκμοντ*, τὸν πρίγκηπα τοῦ Γκάουρε, τὸν θριαμβευτὴ τοῦ Γκράβελίγκεν, τὸν ἀγαπημένο τοῦ λαοῦ, τὸν θέλει ἢ ἱστορία λίγο κενόδοξο, ἐπιδειχτικὸ καὶ μὲ μεγάλη ἐπιθυμία καὶ προσπάθεια ν' ἀναζητᾷ σύγχρονα τὴν εὐνοια τοῦ βασιλιᾶ του—κατακτητῆ—καὶ τοῦ λαοῦ του.

Ὁ Γκαίτε ὅλ' αὐτὰ τὰ εἶδε σὰν ἐκδήλωση μιᾶς ὀρμητικῆς κι' ἀκαταμάχητης ζωτικότητος, μιᾶς καλόκαρδης παλληκαριᾶς, πὺ τὸν παρασέρνει καὶ δὲν τὸν ὀφίνει νὰ μετράει τὸν κίνδυνο καὶ τίς συνέπειες κάθε πράξης του. Τὸν παρουσιάζει σὰν ἓνα πολεμιστῆ, πὺ νομίζει ὅτι τὸ σπαθὶ κι' ἢ γενναία του καρδιά μποροῦν νὰ ξεσκίζουν τοὺς ἰστούς τῆς πολιτικῆς ἀράχνης, πὺ τελικὰ τὸν σφίγγει καὶ τὸν πνίγει.

Ἀνέμελο, ἀγαπημένο τοῦ λαοῦ, γεμᾶτο ἀπὸ τὴν ἰδέα γιὰ τὴν ξεχωριστὴ του μοῖρα, τὸν φέρνει στὸ θάνατο καὶ μόνο τὴν τελευταία στιγμή τοῦ δίνει σὲ ὄραμα τὴν ἐξήγηση τῶν ἀγῶνων του, μὲ τὴν παρουσίαση τῆς ἐλευθερίας.

Δὲν παλεύει ὁ *Εγκμοντ* μὲ τὴ μοῖρα, δὲν βασανίζεται μὲ προβλήματα, δὲν μᾶς παρουσιάζεται, ἔστω καὶ παροδικά, κάπου, σ' ὄλη τὴ διαδρομὴ τοῦ ἔργου, σὰν σημαδεμένος ἀπὸ θεὸ γιὰ τὴ θυσία.

Ὅλα ὅσα πέρνει ἀπὸ τὴ ζωή, ἀπὸ τὴν ἀγάπη τῆς *Κλαϊρχεν*, ὡς τὴν ἀφοσίωση τοῦ λαοῦ, τὰ κερδίζει μὲ τὴν ἀκαταμάχητη προσωπικότητά του. Αὐτὴν πὺ πρέπει νὰ κατακτήσει

καὶ τὸ θεατὴ καὶ νὰ τὸν κάνει νὰ δικαιώσει τὸν *Εγκμοντ*.

Αὐτὰ πὺ στὸν *Εγκμοντ* ἔρχονται τόσο εὐκόλα, τὴ φλόγα καὶ τὴν ὀρμὴ πὺ ξεπηδοῦν ἀπὸ μέσα του καὶ παρασέρνουν, προσπάθησε, ὁ κ. Χατζίσκος πάλαιψε, εἶναι ἢ δίκαιη λέξη—καὶ μαζὶ του πάλαιψε κι' ὁ κ. Ροντήρης—γιὰ νὰ τ' ἀποχτήσει.

Στὴν *Κα Ρίτα Μυράτ*, ἢ προσπάθεια τοῦ σκηνοθέτη βρῆκε μεγαλύτερη δικαίωση. Ἡ *Μαργαρίτα* τῆς *Πάρμας*, πὺ μᾶς παρουσίασε, ἦταν ἢ γυναῖκα πὺ προσπαθεῖ νᾶναι περσό-τερο ἄντρας καὶ πὺ ἀγωνίζεται νὰ κρατήσῃ, πνίγοντας κάθε καλωσύνη κι' ἐπιείκεια, τὴν ἔξουσία.

Κι' ὁ κ. Παππᾶς, ἦταν πολὺ καλός, σὰν *Γουλιέλμος* τῆς *Ὁράγγης*. Ὁ δύσπιστος κι' ἀνοιχοματῆς ἄρχοντας πὺ ξέρει νὰ πολιτεύεται.

Δὲ μπορῶ νὰ πῶ τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὸ δοῦκα τοῦ *Ἄλβα*, πὺ μᾶς παρουσίασε ὁ κ. Ἀρώνης. Τίποτα στὸ παίξιμό του—ἐκτὸς ἀπ' τὴν σὰν αὐθεντικὸ πορτραῖτο ἐμφάνισή του—δὲν δικαιολογοῦσε τὸν ψυχρό, γεμᾶτο ὑστεροβουλία, ματαιοδοξία καὶ καχυποψία. Ἰσπανό, πὺ δὲ διστάζει μπρὸς σὲ τίποτα γιὰ νὰ πετύχει τὸ σκοπὸ του.

Καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα καὶ μέσα σ' ὅλα καὶ πάνω ἀπ' ὅλα ἢ ἑξαίσια τοῦ *Μπετόβεν μουσική*, πὺ μὲ τόση ἀγάπη διεύθυνε ὁ κ. Μπουστίντουϊ.